

Informacja na temat ukraińskiego systemu gwarantowania depozytów

1. Informacje ogólne

Instytucja gwarantowania depozytów na Ukrainie (ukr.: Fund Garantowania Wkładów Fizycznych Osób; ang.: The Deposit Guarantee Fund – Ukraine, lub The Fund for Guaranteeing of Deposits of Natural Persons, DGF) została powołana do życia Dekretem Prezydenta Ukrainy nr 996/98 podpisanym 10 września 1998 r. Z uwagi na ówczesną sytuację polityczną na Ukrainie, ustawa regulująca zasady funkcjonowania funduszu została przyjęta dopiero 20 września 2001 r., tzn. trzy lata później.

Zgodnie z zapisami ustawowymi ukraiński DGF jest niezależną instytucją państwową o charakterze non-profit, której podstawowym zadaniem jest ubezpieczenie depozytów złożonych przez osoby fizyczne w bankach działających na terytorium Ukrainy oraz wypłata środków gwarantowanych w przypadku bankructwa banku. Uzupełnieniem tej funkcji jest ustawowy obowiązek promowania przez Fundusz stabilności systemu bankowego na Ukrainie.

19 marca 2012 roku, Prezydent Ukrainy podpisał nową Ustawę „O Systemie Gwarantowania Depozytów Gospodarstw Domowych”. Ustawa wchodzi w życie 21 września 2012 roku. Wprowadza ona nowe ramy prawne oraz administracyjne systemu gwarantowania depozytów na Ukrainie, a także rozszerza mandat i funkcje Funduszu. DGF nabył uprawnień do przeprowadzania procesu uporządkowanej likwidacji banków. Ustawowemu skróceniu uległ także termin rozpoczęcia wypłaty środków gwarantowanych.

Ukraiński DGF jest członkiem zarówno Międzynarodowego Stowarzyszenia Gwarantów Depozytów (IADI), jak też Europejskiego Forum Gwarantów Depozytów (EFDI). Fundusz ma podpisanych szereg porozumień dwustronnych o współpracy i wymianie informacji z zagranicznymi instytucjami gwarantującymi depozyty (z amerykańską FDIC, z tureckim Funduszem Gwarantowania Depozytów, bułgarskim Funduszem Gwarantowania Depozytów Bankowych, rosyjską Agencją Gwarantowania Depozytów oraz serbską Agencją Gwarantowania Depozytów. W marcu 2011 roku porozumienie takie DGF podpisał z Bankowym Funduszem Gwarancyjnym.

Uczestnikami Funduszu są banki posiadające licencję na prowadzenie działalności bankowej oraz spełniające standardy dotyczące adekwatności kapitałowej i wypłacalności, a także inne, określone przez DGF – Ukraina na podstawie wewnętrznych aktów normatywnych. Pozostałe banki wchodzące w skład systemu bankowego Ukrainy są klasyfikowane, jako tzw. tymczasowi uczestnicy systemu. W takich przypadkach Fundusz nie gwarantuje wypłaty depozytów otwartych po dniu zaklasyfikowania danego banku, jako tymczasowego uczestnika. Wg stanu na 1 kwietnia 2012 roku ukraiński system gwarantowania depozytów liczył 171 banków. Ponadto 3 banki miały status uczestników tymczasowych (wszystkie nabyły go w 2009 roku).

Od 26 marca 2006 r. uczestnikiem ukraińskiego systemu gwarantowania depozytów jest KREDOBANK S.A. z siedzibą we Lwowie, którego strategicznym inwestorem jest bank PKO BP S.A. Jest to bank uniwersalny, świadczący pełną gamę usług i produktów na terenie Ukrainy. Poprzez sieć oddziałów zlokalizowanych na terenie całego kraju oferuje klientom detalicznym i przedsiębiorcom wszelkiego rodzaju usługi bankowe, w tym rozliczenia kontraktów handlowych polskich przedsiębiorców. Pod koniec 2011 roku plasował się w trzeciej dziesiątce największych instytucji bankowych Ukrainy pod względem wielkości kapitału.

2. Organy decyzyjne

Organami Funduszu są Rada Administracyjna oraz Zarząd (Rada Dyrektorów). W skład Rady wchodzi pięciu członków, przy czym po dwóch powoływanych jest przez Radę Ministrów Ukrainy oraz Narodowy Bank Ukrainy, a jeden przez Związek Banków Ukrainy. Kadencja członków Rady trwa cztery lata i może być wydłużona o kolejny czteroletni okres tylko jeden raz. Pracami Rady kieruje przewodniczący, którego ze swojego grona wybierają członkowie Rady na roczną kadencję.

Liczba członków Zarządu Funduszu jest określana przez Radę Administracyjną, jednak nie może przekraczać pięciu. Rada Administracyjna powołuje i odwołuje Przewodniczącego Zarządu, którego kadencja trwa pięć lat i może być jeden raz powtórzona. Przewodniczący przedstawia Radzie Administracyjnej do akceptacji pozostałych członków Zarządu. Przewodniczącym Zarządu jest obecnie Pani Olena Sharova.

Do kompetencji Rady należą przede wszystkim: koordynacja pracy Funduszu, zatwierdzanie trybu wypłat gwarancji osobom fizycznym, zatwierdzanie aktów prawnych wydawanych

przez Fundusz, sprawowanie nadzoru nad działalnością Zarządu oraz podejmowanie we współpracy z bankiem centralnym decyzji w sprawie opłaty dla banków uczestniczących w systemie gwarantowania depozytów. Na mocy nowej ustawy Rada podejmować będzie również decyzje związane z uruchomieniem procesu likwidacji banków.

Zarząd Funduszu z kolei podejmuje decyzje o wypłacie środków z depozytów w przypadku ich niedostępności, opracowuje i przedkłada Radzie Funduszu projekty aktów prawnych, w porozumieniu z bankiem centralnym ustanawia formy sprawozdawczości dla banków-uczestników systemu oraz analizuje informacje dotyczące stanu finansowego banków. Zarząd prowadzi ponadto rejestr instytucji bankowych uczestniczących w systemie gwarantowania depozytów. Od września 2012 roku staje się również odpowiedzialny na realizację procesu likwidacji banków.

Biuro DGF zatrudnia 68 pracowników etatowych i dzieli się na 12 departamentów: Wypłaty Środków Gwarantowanych; Analiz Ekonomicznych i Monitorowania; Inspekcji; Prawny; Księgowości i Raportowania; Finansowy; Strategii i Rozwoju Funduszu; Kontaktów z Mediami i Współpracy z Zagranicą; Kadr, Informatyki; Usług Gospodarczych; Administracji. W związku z wejściem w życie nowej ustawy planowane jest utworzenie trzech nowych departamentów (likwidacji; czasowego administrowania; oceny banków) i zatrudnienie do 30 dodatkowych ekspertów.

3. Zakres gwarancji depozytów

DGF – Ukraina gwarantuje depozyty wyłącznie osób fizycznych.

Gwarancjami objęte są depozyty wraz z odsetkami wg stanu na dzień zawieszenia działalności banku do maksymalnej, łącznej wysokości 150.000 UAH (ok. 14.775 EUR) u każdego członka Funduszu. Do tej wysokości gwarancje obejmują 100% przedmiotowej kwoty. Nie jest przy tym dokonywana kompensacja sumy depozytów z zobowiązaniami klienta wobec upadłego banku.

Gwarantowane są zarówno depozyty w hrywnach, jak i w walutach obcych.

W systemie ukraińskim nie funkcjonują depozyty nieimienne, a rachunki bankowe i depozyty otwierane są na nazwisko tylko jednej osoby fizycznej.

Wyłączone z zakresu gwarantowania depozytów są depozyty członków rad nadzorczych banków, zarządów, komisji rewizyjnych i osób dokonujących audytu w danym banku, udziałowców banków posiadających więcej, niż 10% udziałów, osób działających w imieniu

powyższych osób, a także tych, którzy przyczynili się do pogorszenia sytuacji finansowej danego banku.

Banki uczestniczące w systemie gwarantowania depozytów zobowiązane są do zamieszczania w swoich placówkach informacji o zasadach gwarancji wkładów, w tym przede wszystkim rodzajach gwarantowanych depozytów, wysokości sumy gwarantowanej oraz trybie i sposobie wypłaty środków gwarantowanych.

4. Zasady wypłaty środków gwarantowanych

Zasady wypłaty środków przez Fundusz określa Rada Administracyjna DGF. Wypłata gwarancji następuje w walucie krajowej, bez względu na walutę depozytu i jest przeliczana na hrywny wg kursu publikowanego przez Narodowy Bank Ukrainy na dzień zawieszenia działalności banku.

Wypłata środków w myśl nowej ustawy powinna zostać rozpoczęta w ciągu siedmiu dni od daty niedostępności środków zdeponowanych w danym banku (według dotychczasowej regulacji były to trzy miesiące). Środki mogą zostać odebrane w terminie trzech lat.

W ciągu ponad 10 lat funkcjonowania systemu gwarantowania depozytów na Ukrainie, tamtejszy DGF wypłacił środki z tytułu gwarancji w 18 przypadkach bankructw instytucji bankowych łącznie 3,56 mld UAH (ok. 345 mln EUR).

5. Źródła finansowania DGF

Ukraiński fundusz gwarantowania depozytów zasilany jest z kilku źródeł:

- Wpłat wstępnych dokonywanych przez przystępujące do systemu banki w wysokości 1% ich kapitału;
- Regularnych wpłat dokonywanych przez banki uczestniczące dwa razy w roku w wysokości po 0,25% sumy zgromadzonych depozytów wraz z narosłymi odsetkami (naliczanych według stanu na 30 czerwca i 31 grudnia każdego roku). Na mocy nowej ustawy, wchodzącej w życie 21 września 2012 roku DGF będzie różnicował składkę w zależności od waluty depozytu i naliczał ją tylko raz w roku. Składka od środków zgromadzonych w hrywnach wynosić będzie od 2013 roku 0,5% sumy depozytów, natomiast w przypadku środków zgromadzonych w innych walutach 0,8%. Ponadto, ustawa uprawnia Fundusz do wprowadzenia w przyszłości składki zróżnicowanej w zależności od ryzyka. Minimalna wysokość takiej składki (dla banków generujących najniższy poziom ryzyka) ma być równa

wysokości składki stałej, tzn. 0,5% dla depozytów w walucie lokalnej i 0,8% w innych walutach.

W sytuacji wystąpienia niedoborów środków Fundusz uprawniony jest do żądania od banków uczestniczących specjalnych, dodatkowych wpłat. DGF może być również zasilany częścią zysku wypracowanego przez Narodowy Bank Ukrainy oraz korzystać z kredytów udzielanych Funduszowi przez Radę Ministrów Ukrainy, NBU, banki komercyjne oraz podmioty zagraniczne.

DGF zasilany jest także przychodami z inwestowania środków zgromadzonych na rachunkach Funduszu.

Zgromadzone przez Fundusz Gwarantowania Depozytów środki osiągnęły w 1 kwietnia 2012 roku poziom **5,31 mld UAH** (ok. 510 mln EUR). Łączna suma depozytów objętych gwarancjami wynosiła w tym czasie blisko 300 mld UAH (ok. 29,5 mld EUR), co oznacza, że zgromadzone w DGF środki zapewniały pokrycie prawie **1,8%** depozytów gwarantowanych. Fundusz obejmował gwarancjami 99,2% wszystkich deponentów.

W okresie zaburzeń na rynku finansowym Ukrainy i gwałtownego spadku zaufania do systemu bankowego jesienią 2008 roku, NBU udzielił DGF - Ukraina kredytu w wysokości 1 mld. UAH. Dzięki niemu możliwe było podwyższenie limitów gwarancyjnych dla deponentów z 50.000 hrywien do 150.000 hrywien.

6. Inna działalność DGF

Nowa ustawa o „O Systemie Gwarantowania Depozytów Gospodarstw Domowych” nadała DGF uprawnienia do przeprowadzania procesu uporządkowanej likwidacji banków. Do tej pory likwidacja banków pozostawała w gestii Narodowego Banku Ukrainy, który sprawuje nadzór nad systemem bankowym w tym kraju.

W myśl nowych przepisów, które powstały we współpracy z Bankiem Światowym, Fundusz uprawniony jest do zarządzania procesem przejścia banku zagrożonego upadłością przez inny bank bądź likwidacji połączonej z wypłatą depozytów gwarantowanych. DGF może również przeprowadzać transakcje typu *purchase and assumption* oraz dokonywać transferu wybranych aktywów, praw i zobowiązań do banku pomostowego.

O spełnieniu przesłanek do uruchomienia procesu uporządkowanej likwidacji decyduje Narodowy Bank Ukrainy. Podstawowymi przesłankami są spadek kapitału regulacyjnego lub współczynników regulacyjnych o 10% w ciągu jednego miesiąca, lub też nieregulowanie

zobowiązań przez 5 dni. Zagrożony bank ma wówczas 180 dni na podjęcie działań mających na celu odbudowę pozycji kapitałowej. Jeżeli sytuacja banku nie poprawi się kontrolę nad bankiem przejmuje DGF. Uporządkowana likwidacja może być też rozpoczęta z pominięciem 180 dni w sytuacji, gdy współczynniki regulacyjne lub kapitał spadną poniżej 2/3 wymaganego minimum, lub bank przez 10 dni nie reguluje 10% swoich zobowiązań.

Ustawa przewiduje maksymalny dopuszczalny okres na przeprowadzenie procesu likwidacji banku, który wynosi jeden rok.

Fundusz ma również uprawnienia do wydawania bankom rozporządzeń w zakresie objętym kompetencjami DGF oraz dokonywania kontroli ich realizacji.

Podstawowym celem przeprowadzonej reformy systemu gwarantowania depozytów na Ukrainie było ograniczenie kosztów związanych z procesem likwidacji banków, a w konsekwencji zmniejszeniem wydatków ponoszonych przez Fundusz na wypłatę środków gwarantowanych deponentom.

7. Dane kontaktowe

Deposit Guarantee Fund

Tarasa Schevchenka Boulevard 33 B

01032 Kiev, Ukraine

Strona internetowa: www.fg.org.ua

Telefon: 00 380 44 333-35-63

E-mail: fgvfo@fg.org.ua

8. Syntetyczne porównanie cech polskiego i ukraińskiego systemu gwarantowania depozytów

	Polski system gwarantowania depozytów	Ukraiński system gwarantowania depozytów
Realizowane funkcje	Gwarantowanie depozytów oraz działalność pomocowa	Gwarantowanie depozytów osób fizycznych, działania pomocowe, uporządkowana likwidacja
Limity gwarancyjne	100.000 EUR w 100%	150.000 UAH (ok. 14.775 EUR)
Maksymalna wypłata	100.000 EUR	150.000 UAH
Kompensacja z zobowiązaniami	NIE	NIE
Wyłączenia spod gwarancji		

Instytucje finansowe wskazane w art. 4 (5) Dyrektywy 2006/48/WE	TAK	TAK
Firmy ubezpieczeniowe	TAK	TAK
Rząd i administracja centralna	TAK	TAK
Władze samorządowe	NIE	TAK
Banki	TAK	TAK
Fundusze inwestycyjne	TAK	TAK
Fundusze emerytalne	TAK	TAK
Kadra zarządzająca	TAK	TAK
Akcjonariusze banku	TAK	TAK
Bliscy osób odpowiedzialnych	NIE	NIE
Inne przedsiębiorstwa w tej samej grupie	NIE	TAK
Podmioty nieuprawnione do sporządzania uproszczonych sprawozdań finansowych	NIE	TAK
Depozyty nieimienne	TAK	TAK
Depozyty przyjmowane na indywidualnych warunkach, które przyczyniły się do upadłości banku	NIE	TAK
Dłużne papiery wartościowe emitowane przez bank	TAK*	TAK
Depozyty w walutach obcych	NIE	NIE
Depozyty związane z praniem pieniędzy	TAK	TAK

*/ gwarancjami objęte są bankowe papiery wartościowe emitowane na podstawie prawa bankowego

Podstawowe różnice między działającym w Polsce Bankowym Funduszem Gwarancyjnym, a Ukraińskim Funduszem Gwarantowania Depozytów są następujące:

- Funkcje systemu ukraińskiego na mocy nowej ustawy obejmują zadania związane z przeprowadzeniem procesu uporządkowanej likwidacji banków;
- W systemie ukraińskim gwarancjami objęte są jedynie depozyty osób fizycznych;
- Fundusz ukraiński zasilany jest wpłatami wstępnymi, dokonywanymi przez przystępujące do systemu banki;
- Limit gwarancyjny na Ukrainie wynosi ok. 1/7 limitu gwarancyjnego obowiązującego w Polsce i pozostałych krajach Unii Europejskiej.

Warszawa, 31 maja 2012 r.